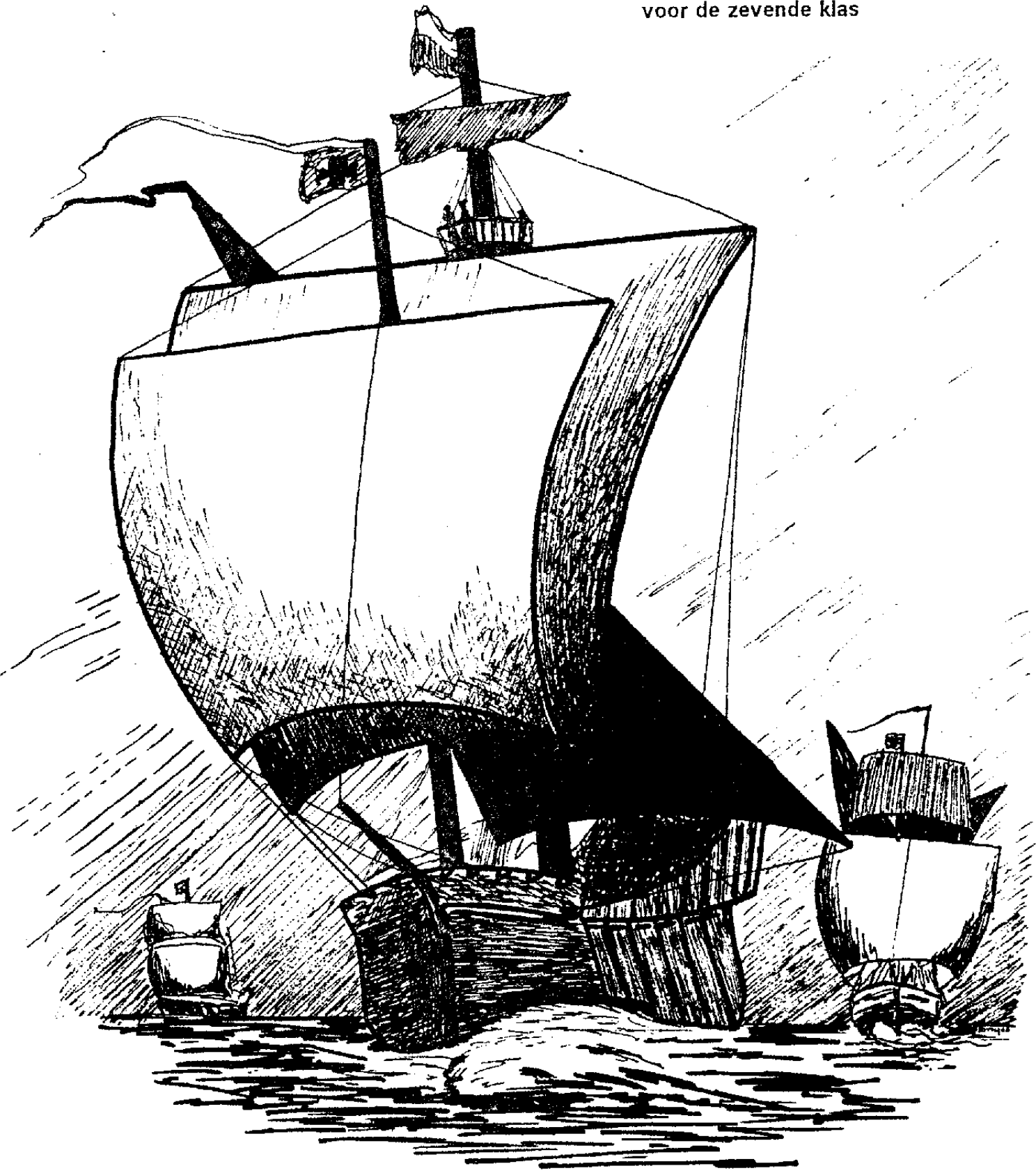

CHRISTOFFEL COLUMBUS

voor de zevende klas

schrijver: onbekend

CHRISTOFFEL COLUMBUS

Een spel in 6 bedrijven, vrij bewerkt naar de
ware gebeurtenissen

PERSONEN

1. Hendrik de Zeevaarder
2. Zijn dienaar
3. Perestrello, kapitein
4. Bartholomeus Diaz, kapitein
5. Christoforus Columbus, ontdekkingsreiziger
6. Felipa, zijn vrouw
7. Pedro Correra, zijn zwager
8. Een zeeman
9. Doña Sol, hofdame
10. Doña Zelja, hofdame
11. Doña Lisa, hofdame
12. Doña Miranda, hofdame
13. Doña Clara, hofdame
14. Don Fernando
15. Don Luiz
16. Don Juan
17. Don Gomez
18. Don Alonzo
19. Don Rigo
20. Koningin Isabella
21. Koning Ferdinand
22. Don Ramirez, voorzitter van de raad
23. Dovas, raadslid
24. Rodrigo, raadslid
25. Altos, raadslid
26. Gomez, raadslid
27. Quico, raadslid
28. Juan Perez, prior van La Rabida
29. 1^e monnik
30. 2^e monnik
31. Een boodschapper
32. Stuurman van de 'Santa Maria'
33. Pepito, matroos
34. Rap, matroos
35. Paljos, matroos
36. Pedro, matroos
37. Sandro, matroos
38. Alonzo, matroos
39. Pero, matroos

VOORSPEL

HET KASTEEL VAN HENDRIK DE ZEEVAARDER

5 - rechts een toren, die uitkomt op een groot terras; als
achtergrond de zee met enkele schepen; op het terras globes
en instrumenten -

10 HENDRIK:

- komt op uit de toren, ziet uit over zee, knielt neer - :

15 Gij godd'lijke meester, Mensenzoon,
Gij hebt mijn lot met U verbonden.
Vol deemoed kniel ik voor Uw troon
In deze plechtige stille stonde.
Gij waart het, Leidsman, die ik diende;
Grootmeester van Uw heil'ge Orde
20 Volgde ik U, de toekomst ziende
Der wereld zo zij eens zal worden.
Ik werk om mensen te verbinden,
De Christenen van West en Oost,
Dat zij tesamen onverpoosd
Uw leiding zoeken en U vinden.
25 Zo zond ik schepen jaar na jaar
De zeeën op naar d'Oriënt;
Gij hielp mijn mannen in't gevaar
En menig landstreek onbekend
30 Ontdekten zij op hunne tochten,
O, dat mijn kapiteins vermochten
Het verre Oostland te bereiken,
Waar wijs regeert de priestervorst
Johannes. Want het zegenrijke
Verbond der Christenen op aarde
35 Dat is mijn doel, mijn harte dorst,
Hoog ideaal dat ik bewaarde.
Hiervoor liet ik dit zeeslot bouwen,
Een school voor edel zeemanschap,
Waar ik, naast vurig Godsvertrouwen,
40 Mijn mannen Kunst en Wetenschap
Steeds leerde en mijzelf bekwaam,
Zodat het volk mij reeds de naam
'Zeevaarder' erend heeft gegeven,
45 Ik bid U, Meester, sterk mijn streven!

- hij staat op; een dienaar komt -

DIENAAR:

5

Genadig Prins, twee kapiteins
Wensen Uw Hoogheid thans te spreken.

HENDRIK:

10

Voer hen hierheen op het terras
- kapiteins komen op en buigen de knie voor hendrik -
Gij Perestrello, gij Diaz,
Weest welkom in het Vaderland.
Zit neder en verhaalt uw reis.

PERESTRELLO:

15

Naar Godes wil en door Uw hand,
Genadig Prins van Portugal
Ontvingen wij de zegening
Voor onze tocht - wij koersten Zuid
Langs d'oude kust van Afrika.
20 Een hete wind verzengde ons
En't zeevolk vreesde reeds de Hel
Nabij, maar door Uw onderwijzing
Was ons het hart gesterkt en vast-
besloten voeren wij staag voort.
25 Zo hebben wij Kaap Bogador omzeild.
Wij zagen dat het vasteland
Zich eindloos verder zuidwaarts strekte,
En niet, zoals men steeds geloofde,
Dat daar het eind der aard moest zijn.
30 Toen keerde het seizoen, wij moesten
Terug naar huis en melden u de tocht.

HENDRIK:

35

Heb dank, mijn vrienden, voor Uw moed,
Uw wijs beleid en zeemanschap.
U, Perestrello, wil ik lonen
Voor trouwe diensten, mij bewezen.
Ik, Hendrik, Prins van Portugal,
40 Grootmeester van de Christus-Orde,
Schenk U als erf'lijk eigendom
Het schone eiland Porto Santo.
Ook gij, mijn Diaz, wordt beloond
Met een som gouds voor Uwe diensten.

45

PERESTRELLO:

5 - buigt de knie; diaz evenzo -
 Zeevaarder Hendrik, vrome Prins,
 Wij danken ned'rig voor Uw gaven.
 Moge van God ons zijn vergund
 Uw Hoogheid lang en trouw te dienen.

HENDRIK:

10 Zo gaat en stelt een trouw verslag
 Van uw bevinding mij ter hand.
 Steeds nader komt het wonderland
 Dat in het Oosten is gelegen;
 Steeds verder strekken zich de wegen
 Van dit kasteel de wereld in.
 15 Wat eenmaal mensen zal bewegen:
 De broederschap der Christenheid
 Hier neemt het aanvang en begin
 Hier wordt de toekomst voorbereid!

20

EERSTE TAFEREEL

PORTO SANTO

25

- een kamer in het landgoed van perestrello, de schoonvader
 van columbus; vele boeken, perkamenten, globes, kaarten,
 instrumenten; felipa, columbus' vrouw, zittend; columbus
 loopt heen en weer; een zeeman staat rechtop -

30 COLUMBUS:

Vertel, vertel, wat zag je toen?

ZEEMAN:

35 - gebarend -
 Kap'tein Columbus, 'k zei het al,
 We lagen met de storm vlak achter,
 De masten kraakten en het want
 Stond strak, de wind floot in de touwen
 Het water spatte voor de boeg,
 40 Het scheepsvolk stond te hozen.
 Maar ik keek uit, het weer was helder,
 En bij San Iago!

COLUMBUS:

45

Nu, wat toen?

- ZEEMAN:
Toen zag ik land, zowaar 'k hier sta
Een streep in't Westen.
- 5 COLUMBUS:
Was 't geen wolk?
- ZEEMAN:
Ik zei U toch dat 't helder was.
- 10 COLUMBUS:
- maakt aantekeningen op schrijftafel -
Goed, goed! En hoeveel mijlen, denk je
Joeg 't schip in westelijke richting?
- 15 ZEEMAN:
De storm dreef ons drie volle dagen
Naar 't Westen, reken dus maar uit.
Toen viel de nacht, de storm bedaarde
- columbus maakt aantekeningen -
En wij hernamen d'oude koers.
- 20 COLUMBUS:
Bedankt, bedankt; hier, voor je moeite.
- geeft hem geld -
- 25 ZEEMAN:
God zal 't je lonen kapitein
- af -
- 30 COLUMBUS:
- tot felipa -
Felipa, hoorde gij 't verhaal
Van deze zeeman, hij zag land,
Een onbekende kust in 't Westen.
- 35 FELIPA:
- staat op -
Ik hoorde het heel goed, mijn vriend,
En ik verheug mij met U samen.
't Is een bewijs voor Uw vermoeden.
- 40
- 45

COLUMBUS:

Felipa, heeft Uw vader nooit,
De eerbiedwaard'ge Perestrello,
Gesproken van een vaart naar 't Westen?

5

FELIPA:

'k Herinner mij dat hij vertelde,
Kort voor zijn dood in Porto Santo
Hier eens in deze zelfde kamer,
Dat bij zijn meester Hendrik kwam
Een schipper, die 't geheimzinnig eiland
Antilia had aangedaan.
Zijn oponthoud aldaar was kort
En daarom had de Prins gevraagd,
Of hij de tocht nog eens wou wagen.
De kapitein durfde het niet,
En sedert is het nooit gelukt
Dit Wester Wonderland te vinden.
Maar speurt gij voort in vaders boeken,
Leest zijn geschriften en zijn kaarten,
Wellicht komt gij dan meer te weten.

10

15

20

PEDRO CORREA:

- zwager van columbus komt binnen met bamboestengel -
Gegroet mijn zuster en gij zwager!
Ik heb hier voor u meegebracht
Die vreemde stengel, hier gevonden,
Op 't strand door winden aangespoeld.
Gij weet, ik toonde hem de koning.

25

30

COLUMBUS:

- neemt rietstengel en snijwerk van inboorlingen -
Heb dank, mijn Pedro, voor uw goedheid.
Saam met dit kustig vreemde snijwerk
Is deze stengel een bewijsstuk
Dat in het Westen landen zijn,
Want zulke rietsoort groeit hier niet,
Noch in Europa, dat ik weet.

35

40 PEDRO:

Gij weet, dat kolonisten melden,
Dat op een eiland der Azoren
Twee lijken eens zijn aangespoeld
Van vreemde mensen, koperkleurig,
Ook sparrestammen dreven aan.

45

COLUMBUS:

Ook werden boten waargenomen
Met bruine Indios bemand.

5 FELIPA:

Christoffel, 'k laat u verder peinzen
En lezen in mijn vaders boeken.
Tot aanstonds.

- af -

10

PEDRO:

Ja, ook ik ga heen.

- af -

15 COLUMBUS:

Gegroet geliefde vrouw; gij zwager,
Gegroet en nogmaals hart'lijk dank.

- in gepeins -

20

Drie dagen zeilen met een storm
Vlak achter, westwaarts, ja het klopt.
Een ding is zeker, dat de aarde
Niet plat, doch bol gevormd moet zijn.
De oude schrijvers wisten 't reeds.

25

Hier staat, in de 'Imago Mundi',
Dat Aristoteles ons meldt:
"Smal is de zee die West-Europa
Van d'oosterkust van Azië scheidt."
Ook Seneca bevestigt dit.

30

En hier op 't eiland Porto Santo,
Op 't erf'lijk landgoed mijner vrouw,
Bereiken mij de zeeverhalen
En toont men tastbare bewijzen,
Dat India west'lijk is gelegen.

35

Het eiland van de Grote Khan
Dat Marco Polo eens bezocht,
Het weergaloze, rijke, schone,
Het wondereiland Cipango.

40

En dan de tekst van Seneca,
O heerlijkste der profetieën:

- leest -

45

"Eens, later, zullen eeuwen komen,
Dat d'Oceaan de boeien breekt,
Waarin de wereld ligt gesloten.
Om nieuwe landen te ontdekken
Zullen er nieuwe mensen gaan.

En niet meer zal het uiterst Thule
 De grens der aardewereld zijn."
 - spreekt krachtig op de voorgrond -
 Ja, nieuwe mensen zullen gaan
 Een nieuwe wereld te ontdekken
 Zo wil ik op een vaarttuig staan
 En immer westwaarts wil ik trekken.
 O God, op U zo wil ik bouwen,
 Sterkt Gij mijn streven, mijn vertrouwen.

TWEEDE TAFEREEL

HET HOF VAN FERDINAND EN ISABELLA TE
CORDOBA

- de audiëntiezaal, de tronen van ferdinand en isabella zijn
nog leeg; de zaal is gevuld met spaanse edelen en
edelvrouwen -

DOÑA SOL:

- tot andere -
Zaagt gij den vreemdeling?
Hij is waarlijk imposant.

DOÑA ZELJA:

't Lijkt mij een zonderling.

DOÑA LISA:

Bijzonder interessant
Maar wat wil deze man?

DOÑA SOL:

Vraag Don Fernando, 'k weet het niet.

DOÑA LISA:

Señor Fernando!

DON FERNANDO:

- met buiging -
Doña Lisa?

DOÑA LISA:

Vertel eens, señor, wat geschiedt
Vandaag aan 't Heilig Hof van Spanje?

- 5 DON FERNANDO:
 Vorst Ferdinand en Isabella,
 De allerchrist'lijkste Vorstin,
 Bereiden zich voor de campagne
 Tegen het bolwerk Granada,
 De laatste stad in Moorse handen.
- 10 DOÑA ZELJA:
 Die kapitein uit Genua,
 Wat zoekt die in de Spaanse landen?
- 15 DON FERNANDO:
 - haalt schouder op -
 Zijn beurs is leeg, zijn hoofd is vol
 Fantastische ideeën.
 Hij denkt de aarde als een bol,
 Bedekt met grote zeeën.
- 20 DOÑA LISA:
 Verbeeld je, water op een bol,
 Dat loopt er immers allemaal af!
 - gelach -
- 25 DOÑA ZELJA:
 O Don Fernando, wat een dol,
 Dwaas man is die Columbus.
- 30 DOÑA SOL:
 Een dwaas, maar hij is groot;
 Hij redeneert met zijn gebaren.
- 35 DON LUIZ:
 - komt erbij, gapend -
 Ach ik verveel me bijkans dood;
 Ik krijg van 't niets doen grijze haren.
- 40 DON JUAN:
 Gij waart al grijs in uwe jeugd.
- 45 DON FERNANDO:
 De strijd begint, weest dus verheugd,
 Het gaat om 't laatste Morennest.
 - andere groep komt naar voren -

DOÑA MIRANDA:

Columbus wil toch naar de West?
Ligt Indië dan niet in 't Oosten?

5 DON GOMEZ:

Ik weet het niet, doch laat u troosten,
Dit plan is onuitvoerbaar, zot.
Hij tart de duivel en tart God.

10 DON ALONSO:

Naar 't Westen toe, bedenk eens wel:
Met volle zeilen naar de Hel.

DOÑA CLARA:

15

En wie betaalt die hellevaart?
De Koning?

DOÑA MIRANDA:

20

Heeft hij dan geen kaart?

DON RIGO:

25

Dames, laat u door mij beleren.
Men wende mij vroeg aan studeren:
Reeds in de wieg las ik met pret
Homerus en het alfabet.

- gelach -

Als jongen van een jaar of drie
Studeerde ik filosofie.

30

Mijn kennis is steeds toegenomen,
Zodat geleerden, astronomen
Mij immer plegen raad te plegen.

- gelach -

35

En zo beweer ik allerwegen:
Men kan nooit naar het Westen varen,
Omdat de zon daar in de baren
Verzinkt en dus de zee daar *kookt*
Het borrelt, sist en damp't en rookt,
En daar ontstaan de witte wolken,
Die gans het hemelruim bevolken.

40

- algemeen gelach en gepraat -

DOÑA CLARA:

Genoeg gelachen en gepraat;
De dans begint, houdt nu de maat.

- de paren groeperen zich voor een dans; er wordt gedanst
totdat plotseling christoforus columbus verschijnt; de
muziek gaat voort tot het eind, de dansers echter staken op
zijn verschijnen -

5

DOÑA SOL:

- zachtjes -

Daar is hij, kijk eens, groot en fier.

10

DON JUAN:

- tot don luiz -

Gij zijt thans niet de een'ge hier,
Die grijs wordt van het nietsdoen, vriend.

- gelach -

15

DOÑA LISA:

- tot columbus -

Vergun mij, vreemdeling, een vraag.

20

COLUMBUS:

'k Sta u ten dienste, spreek Señora.

DOÑA CLARA:

- zachtjes -

25

Hij ziet eruit als een profeet.

DON ALONZO:

Dus niet geëerd in't eigen land.

30

DON GOMEZ:

Hier wel?

DOÑA LISA:

Gij denkt de aarde bol?

35

COLUMBUS:

Dit wisten reeds de oude schrijvers.

DOÑA LISA:

40

Maar stroomt de zee er dan niet af?

DON JUAN:

Waar is Don Rigo, de geleerde?

45

STEMMEN DOOREEN:

Don Rigo! Don Rigo! Waar zijt ge?

5 - ondertussen legt columbus al gebarende aan de edelvrouwen uit waarom hij meent dat het water niet van de aarde afstroomt; niemand luistert.

DON FERNANDO:

10 - tot rigo die komt -
Beproof eens uw uitstekend brein
In't zeevaartkundige debat,
Daar wij toch in Cordoba zijn,
Der filosofen vaderstad.

15 DON RIGO:

20 Zeg mij dan, Christobal Colon
Of gij niet meent dat onze zon
In't Westen in de zee verzinkt,
Ik meen, daar dagelijks verdrinkt?
- gelach -

COLUMBUS:

25 Señore, in uw hart woont spot;
Dat brengt de lachers op uw hand.
Doch ik richt heel mijn hart tot God,
Die in mij spreekt en in mij brandt.
- het wordt opeens doodstil -
30 De Heilige Drievuldigheid
Koos mij tot schamel instrument,
Slechts aan uw Vorst en Majesteit
Maak ik mijn plan en wil bekend!

DON JUAN:

35 de Koning en de Koningin!
- allen scharen zich terzijde, de hofdames in diepe reverence,
de edellieden op één knie gebogen; ferdinand en isabella
zetten zich op de troon -

40 FERDINAND:

45 Wij Christelijke Majesteiten,
Van God gesteund in onze strijd,
In glorierijke wapenfeiten,
Hebben Hispania bevrijd
Van 't schand'lijk juk der Saracenen.
Slechts tart ons Granada de stad.

5 Niet vóór dit bolwerk is verdwenen,
De laatste Moor gedood, gevat,
Niet vóór gedelgd is smaad en hoon,
Zullen wij rusten op de troon.
Ten gunste keert het Christenlot,
Ons zwaard beslist de strijd voor God.

EDELIEDEN:

10 - in koor -
Ons zwaard beslist de strijd voor God!

FERDINAND:

15 Doch het wil ons behagen heden,
Verheugd om't eind der Saracenen,
Het Vorstelijk gehoor te lenen
Aan een verzoekschrift of een bede.

COLUMBUS:

20 Gij Christelijke Majesteiten,
Van God gesterkt in uwen strijd,
Door glorieijke wapenfeiten
Hebt Gij Hispania bevrijd.
De laatste strijd staat u te wachten,
25 De uitslag leidt geen twijfel meer;
De Morenvorst is niet bij machte
Uw stoot te keren. Gij zijt Heer.
En aan der oude wereld grenzen
Zult gij als overwinnaar staan.
30 Wat blijft Uw hart dan nog te wensen?
Doch grootheid nimmer is voldaan.
Want Westwaarts ligt aan gene zijde
Van d'oceaan een wonderland,
Dat sinds onheugelijke tijden
35 Verwacht, dat Gij het kruis daar plant
- goedkeurend gemompel -
De Bijbel Gods doet ons verkonden
De zegening van deze stonde:
"Eilanden wachten vol verlangen
40 Uw God en prijzen met gezangen
Zijn Naam en Zijn gerechtigheid
En zie! er komt eenmaal de tijde
Dat van der oude wereld boorden
Gedragen wordt naar nieuwe oorden
45 Gods naam". Gij hoge vorsten weet,
Zo spreekt Isaiah, de profeet.

ISABELLA:

Columbus leg uw plan ons bloot.

COLUMBUS:

5 O Majesteiten schenkt een vloot
 Van drie snelzeilende karvelen.
 Erkent: dat God mij heeft verkoren
 Als eenzaam mens tussen de velen
 10 Om nieuwe landen te ontdekken
 Gij voert Uw strijd tegen de Moren
 Doch laat mij naar de West vertrekken
 En 't Heilige Geloof verbreiden.
 Laat mij de Toekomst voorbereiden!

15 FERDINAND:

Uw woorden stemmen vreugdevol,
 Maar als een krijgsman kan ik niet
 Uw plan naar juiste waarde schatten,
 20 Daarom beveel ik dat een raad
 Deskundigen uw voorstel toetst.

COLUMBUS:

25 Heb dank, Mijn Vorst, voor Uw genade.
 Lang ging ik bij mij zelf te rade
 Voor ik mijn plannen kwam ontvouwen
 In God stel ik mijn diep vertrouwen.
 Zo wil ik staan voor Uwen raad;
 Beproeft Gij mij slechts in de Daad.

30

DERDE TAFEREEL

VOOR DE JUNTA TE SALAMANCA

35

- een zaal; aan een lange tafel zitten de zes raadsleden,
 columbus staat voor hen -

DON RAMIREZ:

40 Gij zijt Columbus, Italiaan,
 Uit de stad Genua geboortig?

COLUMBUS:

Die ben ik, heer.

45

DON RAMIREZ:

Gij zweert voor God,
Dat gij per schip den Oceaan
Naar 't Westen toe denkt te bezeilen?

5

DOVAS:

- zeurderig -
Vraag hem, Diego, hoeveel mijlen
Hij meent, dat d'afstand wel bedraagt.

10

DON RAMIREZ:

Niet voor Uw beurt - ik heb gevraagd,
Of hij voor God dit wilde zweren.

15

COLUMBUS:

Dit wil ik, ja! Mijn ed'le heren.

DON RAMIREZ:

Zo wilt gij ook ons wel verkonden
Al uw intenties en uw gronden,
Waarop het reisplan moet berusten?
Gij, Rodrigo, schrijf wat hij zegt.

20

COLUMBUS:

Ik wil beweren, en met recht,
Dat in het Westen nieuwe kusten,
Die men reeds lang in't Oosten zocht
Gelegen zijn en dat een tocht
Met gunstig weer van enk'le dagen
En zo het Gode wil behagen,
Voldoende is ze te bereiken.

25

30

RODRIDO:

Dit klinkt heel vreemd zo wil mij lijken.

35

ALTOS:

Gij stelt dus als uw eerste grond:
Het aarde-oppervlak is rond.
Die theorie komt in de mode,
Maar Augustinus heeft beweerd:
Voor hem bestaan geen antipoden.
Ik houd mij aan wat hij ons leert.

40

45

GOMEZ:

5 Gesteld nog d'aarde is bolrond,
Dan kunt ge naar het Westen varen
Bergafwaarts zonder veel gevaren,
Doch terug gij nooit bergopwaarts komt.

- columbus haalt de schouders op -

QUICO:

10 Op dwaling rust het hele plan:
De aard' bestaat onnoemb're jaren
En nimmer nog was er een man,
Die dacht dat men haar om kon varen.

15 COLUMBUS:

Doch nieuwe mensen zullen gaan
Een nieuwe wereld te ontdekken.
Zo wil ik op een vaartuig staan
Om westwaarts over zee te trekken.

20

QUICO:

Waarom toch meent gij meer te weten
Dan 't voorgeslacht ons heeft geleerd?

25 COLUMBUS:

'k B'roep mij op schrijvers en profeten
Het voorgeslacht heb ik geëerd.
Doch luider nog heeft God gesproken,
Hij schonk mij inzicht klaar en diep.
30 Geen mens bleef ooit van hulp verstoken
Dien God eens voor een opdracht riep.

DOVAS:

Het aantal mijlen?

35

DON RAMIREZ:

Niet terzake!
Om meer tot helderheid te raken,
40 Wil ik door scherpe formulering
De tegenstrijdige bewering,
Gestaafd door de autoriteit
Der wetenschap van onze tijd,
Ter onderrichting en ter lering,
In opdracht Zijner Majesteit,
45 Kort samenvatten. Wat de raad

5 Alhier in Salamanca's stede,
 Na overleg en lang gepraat,
 Moet adviseren op de bede
 Gericht aan Hunne Majesteiten
 Is, daar nog niet voldoende feiten
 Zijn aangevoerd om te bewijzen
 Dat men per schip Westwaarts kan reizen -
 Nóch dat er land ooit kan bestaan
 10 Aan gene zij van d'Oceaan,
 Dat geenszins overijld besloten
 Wordt tot het toestaan van de vloot, en
 Van 't geld benodigd voor de tocht.

15 COLUMBUS:

Dit heeft "deskundigheid" gewrocht!

RODRIGO:

20 Hier kon de overweging gelden,
 Dat wijzen eeuwen reeds vermelden:
 Het zeevlak is slechts zeer gering
 Verbreid over der aarde kring.
 En wat als land de aard' bedekt
 Is reeds sinds eeuwenlang ontdekt.

25 ALFOS:

30 Gij hebt, Columbus, uw ideeën
 Omtrent de wereld en haar zeeën
 Te zeer op fantasie gebouwd,
 Doch wie op wetenschap vertrouwt,
 Op Augustinus en de Vaders
 Der Christelijke dogmatiek
 Die vraagt bewijzen en mitsgaders
 Gij die niet geeft is uw plan ziek.

35 COLUMBUS:

40 Ik heb in vorige gesprekken
 Met wetenschap mijn plan gestaafd.
 Ik meen een wereld te ontdekken,
 Bewoond door volk'ren die beschaafd
 In weeld' en grote rijkdom leven.
 Van hen heeft Mandeville geschreven
 En Marco Polo heeft bericht,
 Dat Indië in't Oosten ligt.
 45 Doch God riep mij en ik ontwaarde
 Dat door de bolvorm van de aarde

De Westenweg de kortste is.
 Die volk'ren zijn in duisternis
 Gehuld en zij verwachten God,
 Zijn Naam te brengen is gebod!

5
 DON RAMIREZ:

Uw grote ondernemingsgeest,
 Uw Godsvrucht dwingt ons tot respect,
 En wij betreuren zelf het meest
 10 Dat uw plan onze twijfel wekt.
 Toch reken ik tot onze plichten
 Dat wij de koning trouw berichten,
 Wat 't onderzoek heeft uitgewezen,
 En dat nog geenszins is bewezen
 15 Wat gij, stoutmoedige kap'tein,
 Beweert dat mogelijk moet zijn!

COLUMBUS:

20 Het zij zo, ik moet weder wachten,
 Geduld beproeven, Spaans geduld
 En bidden's nachts en daags versmachten
 Totdat mijn zending wordt vervuld.

25 VIERDE TAFEREEL

IN HET KLOOSTER LA RABIDA

- twee fransiscaner monniken, later columbus en de prior
 30 juan perez -

1^e MONNIK:

De vreemdeling is diep teneergeslagen,
 35 Hij wil uit Spanje weg - wat drijft hem toch?

2^e MONNIK:

Eenmaal als vluchteling uit Portugal -
 Het is reeds meer dan zeven jaar geleden -
 Klopte hij hier en vroeg om onderdak.
 En onze prior Juan Perez nam
 40 Hem op in 't klooster, hoorde naar zijn plan
 Om Westwaarts naar het goudland India
 Te varen en hij schonk hem zijn vertrouwen.

1^e MONNIK:

Verhaal mij verder, wat gebeurde toen?

2^e MONNIK:

5 Juan Perez, die macht heeft aan het hof,
Was hem tot voorspraak bij de Koningin.
Columbus vroeg om schepen voor zijn tocht;
Een raad des Konings werd toen saamgesteld
10 Die eerst Columbus plan heeft onderzocht.
Sindsdien zijn zeven jaren welgeteld
Verlopen, maar zijn schepen kreeg hij niet.

1^e MONNIK:

15 Werd dan het plan ondeugdelijk bevonden?

2^e MONNIK:

Men was 't niet eens met hem, meer weet ik niet.
Doch onze prior meent, hij is van God gezonden.

20

JUAN PEREZ:

- columbus en juan perez komen op -

Uw tijding heeft ons diep geschokt,
Gij wilt het Spaanse land verlaten?

25

COLUMBUS:

Eerwaarde abt, te lang reeds drukt
De doffe wanhoop van het wachten,
Te lang reeds dool ik langs de straten,
Van stad tot stad, te lang verlaten.
30 Men gaat de smekeling verachten,
Men wijst mij na, het volk gaat jouwen,
Aan 't hof ben ik de spot der vrouwen.
Als schooier, haveloos gekleed
35 Laat men mij bedelen, men vergeet
Dat God mij eenmaal heeft verkoren.

JUAN PEREZ:

40 Maar alles is nog niet verloren,
Ik heb de Koningin geschreven
Van al uw dulden en uw smart
En dat ik heil zie in uw streven.
Geloof mij vriend, ik ken haar hart.

45

COLUMBUS:

5 Heb dank Perez, doch weinig hoop
Heb ik na al die bitt're jaren
Dat ik van stad tot stad reeds loop.

JUAN PEREZ:

10 Ik kan het nog maar niet verklaren
Waarom de Koning, Christenheld,
Uw plan niet gunstig heeft ontvangen,
Waarom Hij geen vertrouwen stelt.
Ook in Zijn ziel brandt het verlangen
het Heilige Geloof te dragen
Naar einden van het wereldrond.

15 COLUMBUS:

Mijn vriend, als ik het goudland vond
Dan zou Zijn naam in verre dagen
Geroemd zijn door de Christenheid.

20 JUAN PEREZ:

25 Hij zou het Heilig Graf bevrijd
Gereinigd hebben van de smaad.
Men zou de laatste kruistocht preken,
Een nieuwe tijd zou aan gaan breken.
Columbus, 't is nog niet te laat.
Wacht nog het antwoord der Vorstin.

COLUMBUS:

30 Onmog'lijk, vriend, ik sloop mij in.
Om naar een ander land te trekken.

JUAN PEREZ:

35 Maar kunt gij 't niet een weinig rekken,
Twee dagen slechts of drie - niet meer?

COLUMBUS:

40 Verguisd, behield ik toch mijn eer.
Na zeven jaren smeken, knielen,
Getrapt zijn door de Spaanse hielen,
Ga ik nu heen - mijn laatste woord
Is dank aan U en aan dit oord,
Dit klooster dat mij heeft geborgen,
Uw liefde, die mij alle zorgen
Verlichtte. Dank, mijn vriend, daarvoor!
Ik ben gerust, wat ik verloor

5
 Aan tijd dat won ik aan geduld
 En niet van wrok is thans mijn hart vervuld.
 Vernederd en gehoond, veracht,
 Leerde ik deemoed en mijn kracht
 Is tot het uiterste beproefd.
 Vaarwel Perez, wees niet bedroefd.

JUAN PEREZ:

10
 Naar waar, tot wie wilt gij u wenden?

COLUMBUS:

15
 Daar waar mijn taak mij heen zal zenden.
 Vooreerst naar Frankrijk - God slechts weet,
 Of men mij ginder aan wil horen,
 Zo niet, dan verder, 'k ben gereed!

JUAN PEREZ:

20
 Voorzeker zijt gij uitverkoren!

COLUMBUS:

Vaarwel! In Palos 't schip mij wacht.
 'k Vertrek uit Spanje vóór de nacht.

JUAN PEREZ:

25
 - zegent hem -
 Zo hier als op de oceaan

30
 - columbus af; juan perez blijft achter in gepeins; een
 monnik komt haastig op -

MONNIK:

35
 Eerwaarde, buiten aan de poort
 Verlangt een man dat men hem hoort;
 Hij draagt een brief der Koningin.

JUAN PEREZ:

40
 Vlug, laat hem dadelijk tot mij in.
 - monnik rent weg -
 Waarom, Columbus, niet gewacht?

- boodschapper komt op -

BOODSCHAPPER:

45
 Hier is de brief.

JUAN PEREZ:

Goed, geef hem hier.
 - leest hem snel door -
 Zijt gij vermoeid?

5

BOODSCHAPPER:

Neen Heer, geen zier.

JUAN PEREZ:

Rijd dan naar Palos; vóór de nacht
 Moet gij de havenstad bereiken
 En deze boodschap overreiken
 Aan Christobal Colon - het geld?

10

15 BOODSCHAPPER:

- reikt beurs aan -
 Hier is het.

JUAN PEREZ:

Goed, mijn vriend, jij stelt
 De brief en 't geld hem beî ter hand
 Doch haast u, hij verlaat het land.
 Een ramp bedreigt ons zo gij faalt
 Doch lukt het, dan wordt gij betaald
 In zuiver goud.

20

25

BOODSCHAPPER:

Vertrouw op mij,
 Ik vlieg in plaats van dat ik rij.

30

JUAN PEREZ:

Gij zijt een brave, neem mijn zegen
 Dat God u hoede op de wegen!
 - boodschapper af; juan perez alleen -
 Een brief! Columbus is ontboden,
 Ontboden bij de Koningin
 En geld dat hij zozeer van node
 Heeft, sluit Zij bij de boodschap in.
 Geprezen zij de wil van God,
 Dat, na beproevingen en spot,
 En in het uiterste moment
 Hij Zijn verkoren instrument
 Dat trouw Hem bleef en ongekrenkt
 Uiteindelijk Zijn zegen schenkt.

35

40

45

VIJFDE EN LAATSTE TAFEREEL

AAN BOORD VAN HET ADMIRAALSSCHIP, DE
SANTA MARIA

5

- columbus staat links uit te turen over zee, groepjes
matrozen scholen samen, anderen zijn aan het werk met
touwen of zwabbers, een enkele tuurt ook uit over zee; als
het doek opgaat klinkt een weemoedig gezang van de
matrozen -

10

PEPITO:

Hou liever op met dat gezang!

15

RAP:

Stil! Schreeuw niet zo - de admiraal!

PEPITO:

Daar staat 'ie al weer uren lang
Te turen, stokstijf als een paal.

20

PALJOS:

Vervloekte dwaasheid!

25

ANDEREN:

Ssssssssst!

PEPITO:

Waarom
Mag hij niet zeggen wat hij meent?

30

RAP:

Wat helpt het? Hij keert toch niet om.

35

PALJOS:

- bitter -
Hij keert niet om, hè? Dat is vreemd.....
- daarna uitbarstend -
Maar moet een gek dan commanderen?
Een gek beveelt dat wij kreperen.

40

- PEDRO:
Twee maanden zijn we al op zee!
Geen kust, geen eiland nog te zien.
- 5 SANDRO:
- roept -
Een albatros aan stuurboord, mannen!
- enkele matrozen komen kijken -
- 10 MATROZEN:
Een albatros, een albatros!
- PEPITO:
15 Hou liever op met dat geschreeuw
Een pelikaan, een duif, een meeuw,
Om je te dienen, maar geen land.
- SANDRO:
20 Vind jij dat dan geen gunstig teken?
- PEPITO:
25 Denk jij eens aan die vreemde stand
Van het kompas en aan die bol
Die gloeiend uit de hemel viel;
- slaat een kruis -
San Iago helpe mijne ziel,
Dat noem ik tekenen, maar slechte.
- PALJOS:
30 Hij heeft gelijk - we moeten vechten
Voor ons behoud en voor ons leven.
- RAP:
35 De admiraal!
- PEPITO:
Die vent is bang!
- RAP:
40 Ik ben niet bang, maar 't zal niets geven.
- PALJOS:
Wij eisen dat hij om moet keren,
Wij willen immers niet kreperen.

Wat jullie mannen?
- gemompel -

PEDRO:

5 't Roer moet om!
Een and're koers, niet naar het Westen.

MATROZEN:

10 Niet naar het Westen! Om het roer!

COLUMBUS:

- zonder zich om te draaien -
Stuurman, je koers?

15 STUURMAN:

- van achterschip rechts -
Zuid-West ten Westen.

COLUMBUS:

20 Je bent twee streken afgefallen;
Herstel de richting, houd scherp West.

PEPITO:

25 - tussen zijn tanden -
Bezeten dwaas.

PEDRO:

30 Wie volgt mij, mannen?
- ze drommen samen en begeven zich naar het voordek
links -
Jij doet het woord!

PALJOS:

35 Nee jij!

ANDEREN:

Vooruit!

PALJOS:

40 Ik.....Admiraal.....wij willen terug!
- columbus draait zich om en zegt niets; stilte; paljos stoot
pedro aan -
Zeg dan wat Pedro.

45

PEDRO:

Admiraal!

De koers.....

5 COLUMBUS:

Is West, nu en.....?

PEDRO:

Wij willen

10

Een and're koers, of terug naar huis.

PEPITO:

Ja admiraal, wij willen terug.
Op deze zee is het niet plus,
We varen naar de bliksem toe.
Waar gaan we heen? Ik weet het niet,
Maar naar de bliksem, dat is zeker.

15

PALJOS:

De tocht is dwaasheid, admiraal.
't Begon met pech en averij;
Zoals 't begon, zo zal 't ook eind'gen

20

PEDRO:

De zee, de lucht en het kompas,
't Is alles hier behekst.

25

ALONZO:

Twee maanden;

Twee maanden zijn we al op zee.
We laten ons niet langer nemen,
Steeds loos alarm - er is geen land
In 't Westen, dat vervloekte Westen.

30

35 COLUMBUS:

Heb ik de kaarten niet getoond?
Gij kunt uzelve overtuigen.
God heeft de joden wel beloond
Na veertig jaren smart'lijk zwerven
Voor Hem slechts willen wij ons buigen
Naar Zijn wil leven, desnoods sterven.
God zond het volk van Israël
Zijn tekenen in de woestijn;
Wij varen ook op zijn bevel,
Ook gij zult vol vertrouwen zijn.

40

45

Het land is na, schiept nieuwe moed,
Denkt aan beloning der Vorstin:
Hij die het eerst nieuw land begroet
Ontvangt onmetelijk gewin.
5 Denkt aan het kruis, denkt aan het goud
God helpt alwie op Hem vertrouwt.

MATROZEN:

Amen!

10

COLUMBUS:

Gaat allen aan het werk,
Bespiedt den einder dag en nacht,
Weest welgemoed en houdt de wacht;
15 God make uwe zielen sterk.
**- de matrozen keren terug, verspreiden zich; het wordt
donkerder; men hoort het suizen van de wind en het ruisen
van de zee -**

20 COLUMBUS:

- spreekt gekniel -
Barmhartig God, Gij Mensenzoon,
Die ons verlost van onze zonden,
Vol deemoed kniel ik voor Uw troon
25 In deze plechtig stille stonde.
Nooit heb ik U vergeefs gezocht,
Gij waart de Leidsman op mijn wegen.
Weest ons genadig, schenkt Uw zegen
En brengt het einddoel van de tocht.
30 **- het is nagenoeg donker; men ziet de donkere gedaanten
van de matrozen die zo nu en dan bewegen -**

SANDRO:

Die admiraal is een godvruchtig man.

35

ALONZO:

Van God of duivel, maar hij is bezeten.

SANDRO:

Toch is er geen die hem weerstreven kan.

40

ALONZO:

Wij zullen zien of God hem niet vergeten
En ons met hem, helaas, verlaten heeft.

45

RAP:

De maan komt op!

PALJOS:

5 Ik zie de Pinta, daar!

PEPITO:

10 't Wordt helderder, 't is of het water leeft,
En licht geeft, kijk eens daar! en daar! en daar!
- het ruisen wordt sterker -

COLUMBUS:

15 - op het achterschip -
Pero, kom naderbij, kijk langs mijn hand.
- columbus wijst links naar voren in de zaal -

PERO:

Ik zie een licht, een schijnsel, is het land?

20 COLUMBUS:

Spreek zachter, maak geen loos alarm.
Roep Rodrigo en breng hem hier.
- tot rodrigo -
Wat zie je? spreek!

25

RODRIGO:

Ik zie geen zier.

COLUMBUS:

30 Kijk nog eens vriend, ziet ge geen licht?

RODRIGO:

Neen, admiraal.

35 COLUMBUS:

Maak geen gerucht,
Doch zie of het kanon gereed
Is voor het afgesproken schot,
En bid, Rodrigo, bid tot God!
40 - een ogenblik is het stil; dan wordt het ruisen zeer sterk;
plotseling klinkt uit de verte een kanonschot -

45

KRETEN:

- van ver weg -
Land! Land! In 't Westen land!
- de matrozen springen op -

5

KRETEN:

Het schot! Land! Land! Dat is 't signaal!
Land! Land in zicht! Land, admiraal!

10 COLUMBUS:

God zij gedankt!

KRETEN:

15

Land! Land in 't Westen.
Ik zie het land! Een kuststrook! Land!
Hijst nu de vlag! Mijn God! 't Is land!

20

- columbus zet het 'gloria in excelsis deo' in; de matrozen
vallen op de knieën en stemmen krachtig in; het licht gaat
langzaam aan -

-- GORDIJN --